Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазирининг
2025 йил «23» июндаги
180-сон буйруғига
8-илова

"ИЧКИ ҚУРИЛМАЛАР, ИМПЛАНТЛАР ВА СУЯК ТРАНСПЛАНТАТЛАРИ БИЛАН БОҒЛИҚ МЕХАНИК АСОРАТЛАР" НОЗОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТИ

Тошкент 2025

«КЕЛИШИЛГАН»
РИТОИАТМ директори
М.Э. Ирисметов

_____

«____» _____ 2025 йил

«ИЧКИ ҚУРИЛМАЛАР, ИМПЛАНТЛАР ВА СУЯК ТРАНСПЛАНТАТЛАРИ БИЛАН БОҒЛИҚ МЕХАНИК АСОРАТЛАР» НОЗОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАР

ТОШКЕНТ 2025

ХКТ-10/11 бўйича кодланиши:	Нозологик номланиши:	Нозология бўйича амбулатория шароитида ташхислаш ва даволаш учун жалб этиладиган мутахассислар		Нозология бўйича стационар шароитда ташхислаш ва даволаш учун жалб этиладиган мутахассислар	
		Асосий назорат қилувчи мутахассислар	Қўшимча жалб этиладиган мутахассислар	Асосий назорат қилувчи мутахассислар	Қўшимча жалб этиладиган мутахассислар
T84 **T84.1** **T84.2** **T84.3** **NE83.Y** **FC01.6**	Ички ортопедик протез қурилмалари, имплантлар ва трансплантатлар билан боғлиқ асоратлар Қўл - оёқ суякларини маҳкамлайдиган ички қурилма билан боғлиқ механик асоратлар Бошқа суякларни маҳкамлайдиган ички қурилма билан боғлиқ механик асоратлар Бошқа суякларни маҳкамлайдиган ички қурилма, имплантлар ва трансплантатлар билан боғлиқ механик асоратлар Тиббий ашё ёки қурилма, шу жумладан имплант ва трансплантат билан боғлиқ шикастланиш ёки бошқа салбий таъсир, бошқа рукнларда тафсифланмаган Ортопедик имплантат, эндопротез ёки суяк усти фиксатори ўрнатилгандан кейинги синиш	Оилавий шифокор Травматолог-Ортопед	рентгенолог	Травматолог-Ортопед	анестезиолог терапевт

" ИЧКИ ҚУРИЛМАЛАР, ИМПЛАНТЛАР ВА СУЯК ТРАНСПЛАНТАТЛАРИ БИЛАН БОҒЛИҚ МЕХАНИК АСОРАТЛАР " НОЗОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА ТАШХИСЛАШ, ДАВОЛАШ, РЕАБИЛИТАЦИЯ ВА ДИСПАНСЕРИЗАЦИЯ ТАДБИРЛАРИ

Диагностик тадбирлар	Тиббий хизматлар номи	Тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича		Хизмат кўрсатиш ёки	Даволаш муддати
		Амбулатор ёрдам	Стационар ёрдам		

		ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари	текширувни ўтказиш минимал сони (ҳар бир даволанган ҳолат учун)	
Асосий (врач) консультант кўриги	Тиббий кўрик Шикоятлар: оғриқ, деформация ва операция қилинган аъзонинг функцияси бузилишига. Физикал текширув.: Кўрикда: - функционал юк остида ва палпация пайтида маҳаллий оғриқ; -юмшоқ тўқималарнинг палпацион характери ва таранглиги; -патологик ҳаракатчанлик (ностабиллик); -суяк бўлакларини крепитация қилиши; -периферик артерияларда пулсация;	**Оилавий шифокор**	Травматолог-Ортопед	Травматолог-Ортопед	Травматолог-Ортопед	Травматолог-Ортопед	**1 марта**	

	-терининг сезгирлиги, айниқса оёқ ва қўлда; -бармоқларнинг фаол ҳаракатлари, айниқса оёқ ва қўл панжасининг ҳаракатлари; -сегментнинг шишиши; -имплантнинг бўлаклари ёки элементлари тери остидан туртиб туриши;							
Изоҳ:								
Mutaxassis (shifokor) maslahati (qo‘shimcha)	Терапевт Анестезиолог-реаниматолог				+	+	**1 марта**	
Изоҳ: Оператив аралашувга тайёргарлик кўриш жараёнида зарурат туғилганда қўшимча мутахассисларнинг маслаҳати ўтказилади, шунингдек, керак бўлса бошқа тор доирадаги мутахассислар билан ҳам маслаҳат ўтказилади.								
Лаборатор текширувлар Асосий:	• умумий қон таҳлили; • сийдикнинг умумий таҳлили; • қон гуруҳи ва резус-омилни аниқлаш; • коагулограмма; • қоннинг биокимёвий таҳлили; • одам иммунитет танқислиги				+	+	**1 марта**	

	вирусига қон; • Вассерман реакциясига қон; • Қоннинг биокимёвий таҳлили; • HbsAg, Anti-HCV га қон;							
Изоҳ: Ушбу гуруҳ патологиялари учун махсус лаборатория текширувлар мавжуд эмас. Улар операцияга тайёргарлик босқичида ўтказилиши мумкин бўлади.								
Лаборатор текширувлар Қўшимча:	• Тропонин ва Д-димер қон таҳлили			+	+	+	**1 марта**	
Изоҳ: Ҳамроҳ юрак касалликларида қўлланилади								
Инструментал текширувлар Асосий:	Рентгенография	**-**	+	+	+	+	**1 марта**	
	МСКТ		+	+	+	+	**1 марта**	
Изоҳ: Ҳамроҳ синишларни аниқлаш учун рентгенография ўтказилади.								
Инструментал текширувлар Қўшимча	Компьютер томографияси (МСКТ)				**+**	**+**	**1 марта**	
	Остеденситометрия				**+**	**+**	**1 марта**	
Изоҳ: Суяк шикастланишлари мавжуд бўлганда МСКТ ўтказилади. Юрак билан боғлиқ қўшимча касалликлар мавжуд бўлса, ЭхоКГ ўтказилади.								
*** СТАЦИОНАР ДАВОГА КЎРСАТМА:** **Суякларни фиксацияловчи имплантлар ва трансплантлар билан боғлиқ механик асоратларининг мавжудлиги.**								

ДАВОЛАШ ТАДБИРЛАРИ

Медикаментоз даво

Даволаш тадбирлари (асосий медикаментоз даволар)		Тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Ўртача суткалик дозаси	Бир курслик дозаси
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг дозаси ва қўлланилиши	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари		
Изоҳ: Ушбу нозология учун стандарт дори терапияси мавжуд эмас. Дори-дармонларни буюришнинг сабаби оғриқ синдромининг мавжудлиги, илгари операция қилинган соҳада яллиғланиш ўзгаришлари. Дори-дармонлар билан даволаш, шунингдек, беморларда суяк алмашинувининг бузилиши белгилари пайдо бўлганда кўрсатилади ва D витамини ва калций препаратларини буюришдан иборат. Операциядан кейинги асоратларни олдини олиш учун реостеосинтез операциясидан кейинги дорилар (аналгетиклар, десенсибилизаторлар, антибиотиклар, антикоагулянтлар ва бошқалар) алоҳида кўриб чиқилади								

Даволаш тадбирлари (қўшимча медикаментоз даволар)		Тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Ўртача суткалик дозаси	Бир курслик дозаси
		Амбулатор ёрдам		Амбулатор ёрдам				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	ОШП/ОП	ОШП/ОП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари		
Антибиотиклар	Антибиотикотерапия бўйича йўриқнома ва протоколларга кўра				+	+	Антибиотикотерапия бўйича йўриқнома ва протоколларга кўра	йўриқнома бўйича
Аналгетиклар	йўриқнома бўйича				+	+	йўриқнома бўйича	йўриқнома бўйича
Ностероид яллгиъланишга қарши дори воситалари	йўриқнома бўйича				+	+	йўриқнома бўйича	йўриқнома бўйича
Изоҳ: Қўшимча дори воситалари инфекцион асоратларнинг олдини олиш мақсадида ҳамда операциядан кейинги даврда оғриқ қолдирувчи воситалар сифатида қўлланилади.								

РЕЖАЛИ ЖАРРОҲЛИК АМАЛИЁТИ

Даволаш тадбирлари (оператив даво)	Режали тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича				
	Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам		
Жарроҳлик амалиёти/аралашув/муолажа номи	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари
Яроқсиз фиксаторни олиб ташлаш				+	+
Реостеосинтез				+	+
Ревизион операциялар вақтида суяк пластикаси				+	+
Суяк аутопластикаси				+	+
Декортикация				+	+
Реваскуляризация остеоперфорацияси ёки Бек бўйича туннелизация -				+	+
Изоҳ: Юқорида кўрсатилган оператив муолажалар уларни қўллаш тажрибасига эга бўлган ортопед томонидан ўтказилиши лозим					

ПАРХЕЗ СТОЛИ/ДИЭТА

Овқатланиш тартиби	Тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича				
	Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам		
Парҳез столи ва унинг давомийлиги	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари
15 – стол	+	+	+	+	+

ДИСПАНСЕРИЗАЦИЯ

Диспансеризация тадбирлари	Тиббий хизматлар номи	ОШП/ОП	КТМП	Тадбирлар минимал сони	Диспансер назорати муддати
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	1. Стационардан кейинги кузатув	+	+	1 марта	1 йил
	2. Диспансер назорати	+	+	1 марта	Ҳолати яхшилангунча
	...				

Изоҳ: Беморларнинг аҳволи яхшилангунга қадар диспансер назорати олиб борилади					
Лабораторные исследования	**МРТ**		**+**	**1 марта**	
Изоҳ: Даволаш натижаларини назорат қилиш мақсадида амалга оширилади.					

БИРЛАМЧИ, ИККИЛАМЧИ ВА УЧЛАМЧИ ПРОФИЛАКТИКА/ СКРИНИНГ

Профилактика тадбирлари	**Тиббий хизматлар номи**	**ОШП/ОП**	**КТМП**	**Тадбирлар минимал сони**	**Реабилитация муддати**
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	**1. Стационардан кейинги кузатув**	+	+	**1 марта**	**1 йил**
	2. Диспансер назорати	+	+	**1 марта**	**1 йил**
Изоҳ:					
Лаборатор текширувлар					
Инструментал текширувлар					
	рентгенография				
Изоҳ: даволаш натижаларини назорат қилиш учун амалга оширилади.					
	Бирламчи профилактика:ушбу асоратларни келтириб чиқарадиган хавф омилларининг олдини олишдан иборат.	+	+	**1**	**1 йил**
	Иккиламчи профилактика: эрта ташхис қўйиш ва консерватив даволанишга, шунингдек ўз вақтида жарроҳлик аралашувга қаратилган.	+	+	**1**	**1 йил**
	Учламчи профилактика:даволаш пайтида асоратларнинг олдини олиш, шунингдек реабилитация чораларини ўз ичига олади.	+	+	**1**	**1 йил**
Изоҳ: Профилактик чора-тадбирлар оилавий шифокор ва ортопед-травматолог шифокорлари томонидан амалга оширилади.					
Профилактика тадбирлари (медикаментоз)		**Уй шароитида**	**ОШП/ОП/ КТМП**	**Ўртача суткалик дозировкаси**	**Бир курслик дозировка**
Профилактик фито/дори	**Профилактик фито/дори**				

воситаларининг (халқаро патентланмаган) номи	**воситалари дозировкаси ва қўлланилиши**				
Изоҳ: Ушбу нозология учун стандарт дори терапияси мавжуд эмас. Дори-дармонларни буюришнинг сабаби оғриқ синдромининг мавжудлиги, илгари операция қилинган соҳада яллиғланиш ўзгаришлари. Дори-дармонлар билан даволаш, шунингдек, беморларда суяк алмашинувининг бузилиши белгилари пайдо бўлганда кўрсатилади ва D витамини ва калций препаратларини буюришдан иборат. Операциядан кейинги асоратларни олдини олиш учун реостеосинтез операциясидан кейинги дорилар (аналгетиклар, десенсибилизаторлар, антибиотиклар, антикоагулянтлар ва бошқалар) алоҳида кўриб чиқилади..					

РЕАБИЛИТАЦИЯ

Реабилитация тадбирлари	**Тиббий хизматлар номи**	**Уй шароитида**	**ОШП/ОП / КТМП**	**Стационар шароитида**	**Тадбирлар минимал сони**	**Реабилитация муддати**
Консерватив даволаш	1.ЛФК	+	+		**Доимий**	**1 йил**
	2. Ортез ва шиналарни тақиб юриш	+	+	**-**	**Доимий**	**6 ойгача**
Изоҳ: Реабилитация тадбирлари жароҳатнинг оғирлик даражасига ва даволаш турига (консерватив, оператив даволаш) қараб ўтказилади						
Лаборатор текширувлар			+	+	**1**	
Изоҳ: бу нозология бўйича лаборатория текширувлари ўтказилмайди						
Инструментал текширувлар						
Изоҳ: Кўрсатмаларга кўра, ҳамроҳ патологияларни аниқлашнинг бошқа ташхислаш усуллари ҳам тайинланиши мумкин						Izoh: ko‘rsatmalarga ko‘ra, hamroh patologiyalarni aniqlashning boshqa usullari ham tayinlanishi mumkin

Реабилитацион усуллар	**1. Физиотерапия**	**-**	**+**	**-**	**3 ойда 1 марта**	**1 йил**
	2. ЛФК	**+**	**+**	**-**	**Доимий**	**1 1 йил**
	3. Ортез ва шиналарни тақиб юриш	**+**	**+**	**+**	**Доимий**	**6 ойгача**
Изоҳ: Реабилитация оилавий шифокор ва ортопед томонидан олиб борилади, зарурат туғилганда физиотерапевт ҳам жалб этилиши мумкин.						
Даволаш тадбирлари (медикаментоз даво)		**Уй шароитида**	**ОШП/ОП/ КТМП**	**Стационар шароитида**	**Ўртача суткалик дозировкаси**	**Бир курслик дозировка**
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	**Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши**					
Изоҳ: Реабилитация тадбирлари ўз ичига махсус дори-дармон билан даволашни олмайди						

Мазкур клиник протокол ва стандарт Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазир ўринбосари Баситханова Э.И, Тиббий суғурта бошқармаси бошлиғи Ш. Алмарданов, клиник протоколлар ва стандартларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш бўлими бошлиғи Ш.Р. Нуримова бошчилигида, клиник протоколлар ва стандартларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш бўлими бош мутахассиси Г. Джумаева ва етакчи мутахассиси Н.Рахимовалар томонидан мутахассисларининг ташкилий ва услубий кўмагида ишлаб чиқилган.